

Päiväkoti kulttuurituottajan asiakkaana –
Espoon päiväkodinjohtajien
haastattelujen tuloksia

Kirsti Kilponen

Opinnäytetyö

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Kauniaisen koulutusyksikkö

Kulttuurituotannon koulutusohjelma 90-120op

Marraskuu 2009

Ohjaajat Arto Lindholm ja Pasi Toivanen

**HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU
KULTTUURITUOTANNON KOULUTUSOHJELMA (90 - 120 op)
OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ**

Työn tekijä(t) Kirsti Kilponen	
Työn nimi Päiväkoti kulttuurituottajan asiakkaana – Espoon päiväkodinjohtajien haastattelujen tuloksia	
Työn ohjaaja(t) Arto Lindholm ja Pasi Toivanen	Sivumäärä 27+2
Tiivistelmä <p>Tutkimuksessa pohditaan mitä kulttuurituottajan tulee ottaa huomioon tuottaessaan kulttuuritapahtumia päiväkodille. Tutkimuksessa selvitetään kulttuurin ja taiteen merkitystä päiväkodille sekä rahan merkitystä kulttuuritapahtumissa käyntiin. Tutkimuksessa tarkastellaan lisäksi päiväkotilasten vanhempien suhtautumista kulttuuriretkiin. Tutkimus pohjautuu Espoon päiväkodinjohtajien haastatteluihin syksyllä 2008.</p> <p>Tutkimuksen tuloksista käy ilmi, että kulttuurilla ja taiteella on tärkeä rooli päiväkodissa ja retket koetaan juhlahetkinä ja virkistystapahtumina. Uskotaan, että kulttuurikokemuksilla on merkitystä lapsien myöhempään elämään. Ajatellaan, että tutustuessaan eri kulttuureihin lapset oppivat suvaitsevaisuutta ja erilaisia tapoja nähdä asioita.</p> <p>Tuloksissa ihanteellista kulttuurikokemusta luonnehditaan ilmaiseksi tai pienellä kustannuksella saatavaksi. Katsotaan, että esityksen aiheen tulee olla ajankohtainen tai lasten intresseihin liittyvä. Ajatellaan, että esityksen tulee tapahtua päiväkodissa tai sijaita lähellä päiväkotia ja esityksen keston ja ikäsuositusten tulee vastata ilmoitettuja.</p> <p>Vastauksista käy ilmi, että ihanteellinen esitys osallistaa lapsia esim. esitykseen liitetyllä työpajalla. Uskotaan, että hyvä esitys säilyy lasten puheissa kauan. Tutkimuksessa selviää, että huonona pidetään esitystä, jossa lapsia mielistellään ja heitä aliarvioidaan katsojina.</p> <p>Tulokset viittaavat siihen, että päiväkodit jotka sijaitsevat lähellä kulttuurintarjoajia käyttävät niiden palveluita enemmän kuin kauempana sijaitsevat. Tutkimuksessa ilmenee, että päiväkotilasten vanhemmat suhtautuvat kulttuuririentoihin myönteisesti ja että retkiä kyseenalaistavat eniten pienimpien lasten vanhemmat. Vastauksista selviää, että perheen suuri lapsiluku sekä huono taloudellinen tilanne vähentävät kiinnostusta kulttuuriretkiin.</p>	
Asiasanat päiväkoti, taidekasvatus, varhaiskasvatus	

**HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
ABSTRACT**

Degree Program in Cultural Management Kirsti Kilponen	
Title Day nursery as a client of the culture producer – interviews of the principals of the day care in Espoo	
Tutor(s) Arto Lindholm ja Pasi Toivanen	Number of pages 27+2
Abstract <p>The present study deliberates upon the facts which the culture producer should consider when offering culture events to a day care centre. In addition, the study declares the importance of culture and art to the day care and the importance of finance in planning visits to culture events. The study points out what is the parents' attitude towards culture events. The study is based on interviews of the principals of the day care centers in Espoo during autumn 2008.</p> <p>The results of the study show that culture and art have an important role in day care. Respondents experiences excursions as an entertainment. They believed, that cultural experiences can be significant for children's later life. They also believed, that getting involved with other cultures children learn tolerance and different ways to see the world.</p> <p>Respondents said that the ideal culture experience should be free of charge or it does not cost a lot. They considered that the theme of the performance should be of current interest or important in other ways for the children. They hoped that the performances should take place in the day care center or near it. The duration of the experience and the recommended age group should follow the given information.</p> <p>In the results it can be seen that the ideal culture experience is thought to be a performance in which children can participate. Respondents believed that a good performance is not easily forgotten. In the study it is seen that those performances which underestimated children as spectators were considered as inferior.</p> <p>The results of this study show that the day care centers which are located near cultural centers use the services of cultural center more often than those located further away. The study shows that the parents of day care children take an affirmative attitude towards culture events. The parents of the smallest children questioned the excursions the most. The results also show that a large number of children in a family and a family 's bad economic situation influence the parental attitude against the excursions.</p>	
Keywords art education, early childhood, kindergarten	

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	5
2. TAIDEKASVATUS JA PÄIVÄKODIT	6
3. HAASTATTELUJEN TAUSTAA	7
4. HAASTATTELUJEN YHTEENVEDOT	10
4.1. Taide päiväkodissa	10
4.2. Päiväkodin ulkopuolelta tuleva kulttuuritarjonta	14
4.3. Taloudelliset seikat	19
4.4. Lapset ja vanhemmat	20
5. TULOSTEN TARKASTELUA	21
6. LOPUKSI	26
LÄHTEET	27
LIITTEET	
LIITE: Haastattelukysymykset	

1. JOHDANTO

Päiväkodit vierailevat ahkerasti kulttuuritapahtumissa. Monien museoiden, konserttien ja teatteriesitysten katsoja- ja kävijämääristä suuri osa on päiväkotiryhmiä. Päiväkodeille myös kohdennetaan runsaasti kulttuuritarjontaa. Tutkimuskohteessani Espoossa lastenkulttuuri kuuluu kulttuuritoimen alaisuuteen. Lisäksi yksityiset taidelaitokset, museot ja kirjastot tarjoavat esityksiä päiväkodeille.

Espoon kaupungin kunnallista päivähoitoa palvelevat eri alueiden kulttuuritalot. Espoon keskuksen ja Espoonlahden päivähoitoja palvelee Espoon keskuksessa sijaitseva Kannusali. Leppävaaran alueen päiväkoteja Leppävaaran Sellosali, Matinkylä-Olarin alueella Juhannusmäki ja Tapiolan alueella WeeGee - talo ja Espoon kulttuurikeskus

Kiinnostus tämän tutkimuksen tekemiseen lähti omasta työhistoriastani. Työskentelin vuosia kulttuurinkentällä tuottaen tapahtumia lapsille sekä opastaen museoissa lapsiryhmiä. Sittemmin toimin vuosia lastenhoitajana päiväkodissa vieden lapsia kulttuuritapahtumiin. Opiskellessani kulttuurituottajaksi, työskentelin lyhyitä jaksoja päiväkodissa. Kulttuuririentoihin lapsia kuljettaessani, pohdin mitä päiväkodit kulttuuritapahtumista saavat ja tiedetäänkö päiväkotien tarpeista ja toiveista riittävästi kulttuurituottajien parissa.

Päiväkoteja kulttuurilaitosten asiakkaina on tutkittu paljon mm. palautelomakkeiden avulla. Päiväkoti voi täyttää palautelomakkeen yksittäisen työpajan tai tapahtuman yhteydessä. Kyselyssä yleensä selvitetään päiväkodin mielipidettä tietystä tapahtumasta. Tässä tutkimuksessa taustalla ei ole tahoja jonka esitystä tarkastellaan. Haastattelen päiväkotien johtajia ja kysyn heiltä sitä miten lastenkulttuurin tuottajat voisivat palvella paremmin päiväkoteja? Millaista kulttuuritarjontaa päiväkodeille tulisi tarjota? Mitkä ovat päiväkotien erityistarpeet?

Tutkimukseni perustuu teemahaastatteluihin joita tein kymmenelle Espoon kaupungin suomenkielisten päiväkotien johtajille lokakuussa 2008. Espoon kaupungin kunnallinen päivähoito on jaettu viiteen maantieteelliseen alueeseen. Valitessani haastatteluihin päiväkodin johtajia huomioin sen, että haastateltavia

tuli jokaiselta viideltä päiväkotialueelta: Espoon keskuksesta, Espoonlahdesta, Leppävaarasta, Matinkylä-Olarista ja Tapiolasta.

Haastateltaviksi valitsin päiväkodinjohtajat syystä, että he viime kädessä ovat vastuussa päiväkodin toiminnasta ja toiminnan sisällöllisestä kehittämisestä. Johtajat myös päättävät viime kädessä määrärahojen kohdentamisesta päiväkodin sisällä.

Haastatteluissa tarkastelen kulttuurin ja taiteen asemaa päiväkodissa. Vastaan kysymyksiin millaisia kulttuuripalveluita päiväkodeille tulisi tarjota ja mitä mieltä ne ovat nykyisestä tarjonnasta? Onko päiväkodeilla ylipäänsä aikaa, voimavaroja ja resursseja kulttuuripalveluiden käyttöön? Miksi pitäisi olla? Mitkä seikat estävät kulttuuritarjonnan käyttöä? Selvitän lisäksi talouden merkitystä sekä päiväkotilasten vanhempien suhtautumista kulttuuripalveluiden käyttöön.

2. TAIDEKASVATUS JA PÄIVÄKODIT

Vastatakseni kysymykseen taiteen merkityksestä päiväkotien arkipäivään, lähdin selvittämään millainen taidekasvatuksen asema on ollut päiväkotien varhaiskasvatuksessa. Väitöskirjassaan *Taidekasvattajaksi varhaiskasvatukseen*, Sinikka Rusanen selvittää suomalaisen päiväkodin taidekasvatuksen historiaa. Tarkastelen Rusasen väitöskirjaan tukeutuen taidekasvatuksen merkitystä suomalaisessa päiväkotikasvatuksessa.

Rusanen (2007,79) aloittaa päiväkotien taidekasvatuksen tarkastelun 1800-luvun lopulta. Silloin taidekasvatuksessa katsottiin parhaimmiksi Friedrich Fröbelin kasvatustieteelliset ajatukset. Fröbel painotti varsinkin askartelun merkitystä lasten taidekasvatuksessa (emt 2007,79.) Fröbelin aatteiden mukainen vaihe jatkui 1800-luvun lopulta aina 1970-luvulle (Niiranen & Kinos 2001, 62- 65.)

Päivähoidon kasvatustavoitekomitean mietinnössä vuodelta 1980 askartelu ja kuvallinen ilmaisu eriytyivät omiksi sisältöalueikseen (Rusanen 2007, 85.)

Mannerheimin lastensuojeluliitto kiinnostui 1970-luvulla taidekasvatuksen tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoiminnasta. Taidekasvatus kuului liiton tärkeimpiin toimintoihin 1980-luvulla. Liiton näkemyksen mukaan taidekasvatus oli toimintaa, joka koski kaikkia taiteenaloja ja jolla nähtiin olevan mahdollisuuksia lapsen kehityksen tukemiseen (Rusanen 2007, 93). Liitto kampanjoi taidekasvatuksen puolesta esim. julistein (Korppi - Tommola 1990, 245.)

Taiteen perusopetusta koskeva laki ja asetus hyväksyttiin 1990 - luvulla. Lain myötä alettiin kiinnittää enemmän huomiota alle kouluikäisten lasten taidekasvatukseen (Rusanen 2007, 100). Vuonna 2005 valmistui (Stakesin sivuilta löytyvä) *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet* avuksi päiväkodeille varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005.)

Asiakirjassa korostettiin taiteen eettistä näkökulmaa: Taide oli väline ihmistyön kasvamisessa ja kasvattamisessa. Taide nähtiin kulttuurisena ja eettistä kannanottoa edellyttävänä toimintana. Asiakirjassa painotettiin lastentarhanopettajan roolia yhteyksien rakentajana kulttuuritoimeen ja lastenkulttuurin asiantuntijoihin (emt. 2005, 23 - 24).

Tänä päivänä varhaiskasvatusta ohjataan varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden lisäksi valtakunnallisilla (esim. lasten päivähoitoa ja esiopetusta koskevilla) laeilla ja asetuksilla, sekä kuntien omilla asiakirjoilla, kuten kunnan omilla varhaiskasvatuksen linjauksilla ja strategioilla (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 8-9). Päiväkodit valmistavat jokainen oman varhaiskasvatussuunnitelmansa Stakesin mallin pohjalta. Varhaiskasvatussuunnitelma jäsentää ja ohjaa päiväkodin toimintaa.

3. HAASTATTELUJEN TAUSTAA

Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus. Haastattelen tutkimustani varten kymmentä satunnaisesti valittua päiväkodin johtajaa. Haastattelut ovat teemahaastatteluja. Haastattelut tallensin nauhalle ja litteroin. Yksi haastateltavista ei ha-

lunnut haastatteluaan tallennettavan. Kyseisestä haastattelusta tein muistiinpanot.

Espoon kaupungin kunnallinen päivähoito on jaettu viiteen maantieteelliseen alueeseen: Espoon keskus, Espoonlahti, Leppävaara, Matinkylä-Olari ja Tapiola. Nämä alueet on lisäksi jaettu päivähoitoalueisiin. Jokaisella päivähoitoalueella sijaitsee useita kunnallisia päiväkotia.

Pyrin valitsemaan haastateltavat eri puolilta Espoota ja tasaisesti eri päivähoitoalueilta. Espoon keskuksen alueelta valitsin kolme päiväkotia ja Espoonlahden alueelta valitsin yhden päiväkodin (toinen peruuntui). Leppävaaran alueelta valitsin kolme ja Tapiolan alueelta yhden päiväkodin. Matinkylä - Olarin alueelta valitsin kaksi päiväkotia.

Päiväkodinjohtajat suostuivat varsin mielellään haastateltaviksi. Saatuaani luvan haastatteluun puhelinkeskustelussa, lähetin haastateltaville kysymykset sähköpostilla. Haastateltavat saivat haastattelukysymykset sähköpostilla etukäteen. Lyhin aika kysymyksiin tutustumiseen oli vuorokausi ja pisin aika viikko.

Yksi haastatelluista joutui perumaan haastattelun lapsen sairastumisen ja syysloman vuoksi. Yhdessä tapauksessa haastatteluajankohtaa jouduttiin siirtämään seuraavaan päivään. Haastattelut kestivät viidestätoista kahteenkymmeneen neljään minuuttiin. Haastattelut tallensin nauhalle. Yksi haastateltavista ei halunnut haastattelua tallennettavan, joten tein haastattelusta muistiinpanot. Nauhoitetut haastattelut litteroin. Kysymykset haastateltaville (Liite) olivat samat, tosin välillä vaihdoin kysymysten järjestystä, johtuen keskustelun kulusta. Kysymyksiä oli neljästä eri teemasta.

Haastattelut suoritettiin päiväkodeissa yleensä päiväkodin johtajan huoneessa. Joissain tapauksissa päiväkodin johtaja oli keskustellut kysymyksistä päiväkodin muun henkilökunnan kanssa ja toisissa tapauksissa taas vaikutti siltä, että johtaja vastasi kysymyksiin vain omasta puolestaan

Tutkimustani varten tarvitsin Espoon kaupungin sosiaalitoimelta tutkimusluvan. Tutkimusluvan mukaan *"tutkimustulokset tulee esittää niin, ettei niistä voida*

tunnistaa yksittäistä henkilöä tai perhettä”. Tämän vuoksi tutkimuksessani päiväkotien nimiä ei mainita, vaan päiväkoteja käsittelin aineistossani kirjaintunnuksin A:sta J:hin siinä järjestyksessä kuin missä niitä haastattelin. Varsinaisesta lopputyöstäni kirjainviitteet jätin pois.

Haastattelukysymykset jaoin neljään teemaan:

1. Taide päiväkodissa

Kysymykset koskevat taiteen ja kulttuurin merkitystä ja näkymistä päiväkodin arjessa. Miten taide ja kulttuuri ymmärretään tämän päivän päiväkodissa. Onko taiteella päiväkodissa jokin tehtävä ja jos on niin mikä? Miten taide näkyy päiväkodin arjessa?

2. Päiväkodin ulkopuolelta tuleva kulttuuritarjonta

Teeman kysymyksissä pohditaan miten kulttuuria tarjotaan päiväkodeille. Selvitän millaisia hyviä ja huonoja kokemuksia päiväkodeilla on päiväkodin ulkopuolisesta tarjonnasta. Tarkastelen ongelmia joita teemaan liittyy sekä päiväkotien kulttuuritarjontaan liittyviä toiveita.

3. Taloudelliset seikat

Teemassa pohditaan rahan merkitystä. Mikä vaikutus rahalla on siihen miten paljon päiväkodit käyttävät kulttuuripalveluja? Kysyn päiväkodin kiinnostusta ilmaiseen bussikuljetukseen / työpajaan.

4. Lapset ja vanhemmat

Kysymyksissä selvitän päiväkotilasten vanhempien suhtautumista kulttuuripalveluiden käyttöön päiväkodissa. Ovatko vanhemmat valmiita osallistumaan yhteisiin kulttuuriretkiin?

Tarkennan seuraavassa haastatteluissa käytettyjä käsitteitä:

- **Kulttuuritarjonnalla** tarkoitan päiväkodeille suunnattua lastenkulttuuria. Näihin kuuluu lastenkonsertit, lastenteatteri, nukketeatteri, taikuriesitykset, työpajat, taidenäyttelyt ym. lapsille suunnatut valmistellut esitykset.

- **Lastenkulttuurilla** tarkoitan aikuisten suunnittelemaa ja järjestämiä, lapsille suunnattuja taide- ja kulttuuripalveluita. Lastenkulttuuriin liitettyä lasten omaa, leikkiin tai kerrontaan perustuvaa, itse luotua kulttuuria, ei tutkimuksessa käsitellä.

4. HAASTATTELUJEN YHTEENVEDOT

Tähän lukuun olen kerännyt haastattelujen yhteenvedot. Etenen teemoittain ja kysymys kerrallaan. Vastaukset on koottu kysymysten alle. Kysymykset olen lihavoanut selkeyden vuoksi. Kursivoinnit ovat suoria lainauksia haastatteluista.

4.1. Taide päiväkodissa

Teetkö päiväkodin johtajana päätöksiä päiväkodin ulkopuolisista kulttuuripalveluista (esim. konserteista, teatteriesityksistä tai työpajoista, joihin osallistutte)?

Tieto kulttuuri- ja taidetarjonnasta saapuu päiväkodin johtajalle sähköpostiin tai hänelle soitetaan. Päiväkodeille tulee myös postin kautta tietoa tapahtumista. Päiväkodinjohtajat välittävät saamansa tiedon alaisilleen seulottuaan ensin pois ne tarjoukset, jotka heidän omalle päiväkodilleen eivät sovi. Joissain tapauksissa päiväkodissa on valittu kulttuurivastuuhenkilö, jolle kulttuuriin liittyvät tiedotteet ja sähköpostit suunnataan.

Päiväkotiin saapuva materiaali luokitellaan maksulliseen ja maksuttomaan. Maksuttomasta materiaalista ryhmät saavat päättää itsenäisesti. Maksulliset mietitään tarkemmin: Ne saatetaan viedä kokoukseen, jossa yhdessä tehdään päätös, eli päätös siitä, mihin kulttuuritapahtumaan budjetoitu raha käytetään.

Päätökseen esitykseen lähtemisestä vaikuttaa aikaisempi kokemus kulttuurintarjoajasta: Päiväkodeille on kertynyt tietoa siitä, kenen esityksiin voidaan luottaa eli kenen esitykset koetaan laadukkaina ja ikäsuositukset pitävät. Eri päiväkotien henkilökunnat myös välittävät toisilleen tietoa ”varoittaen” huonoista esi-

tyksistä. Erikoisasemassa ovat päiväkodit, jotka saavat joskus nauttia ilmaisnäytöksistä kulttuurialalla toimivien lasten vanhempien toimesta. Tämä koetaan yhteistyöksi perheiden kanssa.

Lähes samoin sanoin jokainen päiväkodinjohtaja korostaa sitä, että tiimit eli ryhmät (ja niissä kasvatusvastuulliset eli lastentarhanopettajat ja lastenhoitajat) tekevät päätökset esityksiin menosta. Johtaja saattaa vaatia ryhmää perustelemaan päätöksen: Onko esitys tarpeellinen ja palveleeko se lapsiryhmää. Johtaja viime kädessä sinetöi päätöksen.

Onko mielestäsi taiteella päiväkodissa jokin tehtävä? Jos on, niin mikä?

Kysyessäni taiteen tehtävästä päiväkodissa, osa päiväkodin johtajista viittaa varhaiskasvatussuunnitelmaan, joka jo velvoittaa päiväkotia taiteelliseen toimintaan. Haastateltavat katsovat taiteen tarjoavan elämyksiä. Lisäksi uskotaan, että taiteella on eettinen ja humanistinen vaikutus lapsiin ja se lisää suvaitsevaisuutta sekä opettaa toisen huomioonottamista.

Osa vastaajista on sitä mieltä, että päiväkodissa koetut kulttuurielämykset saattavat olla lapselle niin voimakkaita, ettei hän ehkä myöhemmin elämässään vastaavia koe. Haastateltavat uskovat, että osa lapsista voi vaikuttua kokemaansa niin paljon, että he löytävät harrastuksen tai aikuisena ammatin päiväkodissa koetun kulttuuritapahtuman perusteella.

Vastauksissa korostetaan päiväkodin tarjoavan lapselle mahdollisuuden päästä tapahtumiin, joihin vanhempien kanssa ei välttämättä tule mentyä. Näyttää siltä että päiväkodin rooli kasvattajana on laajentunut käsittämään myös kulttuurikasvatuksen. Vastauksissa oudoksutaan ajatusta, että lapset vasta jonkun tietyn ikäisinä voivat ruveta nauttimaan taiteesta.

Päiväkodissa tutustutaan välineisiin, joita taiteen tekemisessä voi käyttää. Eräs haastateltava toteaa, että *on vaikea olla luova jollei ole tajua miten ja millaisia välineitä on*. Päiväkodissa tutustutetaan lapset taiteen eri lajeihin eli eri tapoihin tehdä taidetta. Itsensä ilmaisua taiteen keinoin pidetään tärkeänä.

Lähes kaikkien haastateltavien mielestä taide eri lajeissaan on päiväkodin arjessa läsnä. Taiteenlajeista mainitaan mm. kirjallisuus, musiikki ja draama. Monet haastateltavista huomioivat henkilökunnan merkityksen: Vastauksista käy ilmi, että päiväkodissa painotettava taiteenlaji riippuu henkilökunnan omista intresseistä.

Haastateltavat uskovat, että taiteellinen tapa on lapselle luontainen tapa toimia. Lapsi nähdään luovana ja runsaasti mielikuvitusta omaavana olentona. Erään haastateltavan vastaus kuvaa tätä: *- Ilman muuta kyllä (taiteella on päiväkodissa tehtävä)..on paljon sellasia asioita mitä pieni lapsi ei osaa ilmaista sanoin vaan sitten taiteen kautta ja tekemällä taidetta... Mä uskon, että me myöskin pystytään saavuttamaan se pienen lapsen sisin tekemällä taidetta ja tutustumalla eri taiteen lajeihin, että lapsilla on mahdollisuus ilmasta itseään.*

Päiväkodin johtajista osa on hyvin kulttuuriorientoituneita ja osa selvästi vähemmän. Vastauksissa tämä näkyy lauseina kuten: *Taiteella on keskeinen tehtävä, jota on vaikea eritellä tai Taide on silta suoraan sydämeen.*

Mihin taidetta ja kulttuuria tarvitaan päiväkodissa vai tarvitaanko niitä?

Lastenkulttuuria haastateltavat pitävät tärkeänä asiana. Kysymykseen siitä mihin taidetta ja kulttuuria päiväkodissa tarvitaan, haastateltavat vastaavat, että virkistymiseen ja kasvatukseen. Virkistymiseen katsotaan liittyvän mielihyvän tunteita ja elämysten saamista. Taide myös elävöittää arkea ja sen avulla lapset saattavat toteuttaa omia intressejään. Vastauksissa todetaan, että retkillä ja tapahtumilla on piristävä merkitys myös henkilökunnalle. Monissa vastauksissa korostuu kasvatuksellinen näkökulma. Tutustumista suomalaiseen ja muiden maiden kulttuureihin pidetään tärkeänä.

Lasten keskinäinen erilaisuus tulee keskusteluissa ilmi. Haastateltavat toteavat, että osa lapsista kokee maailman visuaalisen, osa kinesteettisen ja osa auditivisen ”kanavan” kautta. Motoristen ja matemaattisten taitojen lisäksi lasten katsotaan tarvitsevan eri aistien harjaannuttamista. Osa lapsista nähdään motori-

sesti lahjakkaina, osa lapsista nähdään visuaalisesti maailmaa hahmottavina ja maailman kuvien kautta mieltävinä. Toisille musiikki on tärkeintä.

Monissa vastauksissa viitataan jälleen varhaiskasvatussuunnitelmaan, kuten että *Taiteen avulla ihmisestä kasvaa kokonainen. Hän ymmärtää mitä toinen kokee. Hän oppii arvioimaan ja huomioimaan kavereita. Hän oppii tunteen kokemisen kautta. Paljon mitä ei näy, koetaan tunnetiloina.*

Miten taide näkyy päiväkodin arjessa?

Taide nähdään päiväkodin arjessa lähinnä lasten itse tekeminä asioina. Lapset maalaavat, laulavat, soittavat, esittävät teatteria, askartelevat, tanssivat ja muotoilevat. Lapset järjestävät päiväkotiin näyttelyitä, joiden kautta he voivat esitellä vanhemmilleen töitään. Tärkeänä pidetään lasten töiden esittelyä ja niistä keskustelua. Töitä arvioidaan ja lasten itsetuntoa pyritään arvioilla kohottamaan. Arvioinnissa huomioidaan töiden erilaisuus. Monenlainen työ voi olla hieno.

Musiikkia kuunnellaan ja tehdään pieniä näytelmiä. Päiväkotien viikoittaiseen suunnitelmaan kuuluu kirjojen lukemista ja usein kädentaitoja esim. askartelua. Joissain päiväkodeissa lapset tekevät pieniä esityksiä ja tanssivat. Eräässä päiväkodissa henkilökunta on kiinnostunut draamakasvatuksesta ja toteuttaa sitä myös arjessa. Toisessa päiväkodissa pidetään hyvin tärkeänä äitienpäivänä pidettävää näyttelyä, johon kerätään lasten tekemiä töitä. Kolmas päiväkoti on osallistunut kulttuuritoimen Ystävydentalo-tapahtumaan. Retkiä ja tapahtumia pidetään tärkeinä.

Vastaaajista osa epäroii pitää lasten tekemiä töitä taiteena, osan mielestä ne ovat sitä itsestään selvästi. Eräässä päiväkodissa henkilökunta oivalsi kysymyksiä pohtiessaan, ettei *”oikeiden taiteilijoiden” töitä ole päiväkodissa seinillä, eikä niitä muutenkaan esitetä lapsille.*

4.2. Päiväkodin ulkopuolelta tuleva kulttuuritarjonta

Osaisitko mainita kulttuuritapahtuman joka olisi päiväkodin kannalta ollut erityisen onnistunut? Mikä teki siitä erityisen?

Päiväkodit arvostavat esityksiä ja tapahtumia, joissa lapset saavat itse osallistua tekemiseen. Lapsille merkityksellistä on tekeminen ja esimerkiksi oman työn näkeminen näyttelyssä. Onnistuneista osallistavista esityksistä mainitaan Markus Renvallin Medialeikki – Projekti - työpaja sekä Galleria Espoonsillan näyttely - työpaja, jonka yhteydessä lapset saivat mm painaa kankaita. Yksittäisinä onnistuneina tapahtumina mainitaan Mikko Mallikas - näyttely, EMMAssa käynti sekä EMMAn taidehaltijan käynti päiväkodissa. Tapahtuman onnistumista arvioidaan lasten reaktioiden kautta ja sillä miten esitys säilyy ja elää lasten mielessä ja puheissa.

Toisaalta onnistuneina kulttuuritapahtumina pidetään päiväkodin omia, itse suunnittelemlia ja toteuttamia tapahtumia. Eräässä päiväkodissa henkilökunta suunnitteli itse näytelmän ja näytteli sen. Näytelmän esittämisellä oli haastateltavan mukaan päiväkodin yhteisöllisyyden tunnetta kohottava vaikutus. Toisessa päiväkodissa vietetään Isovanhempien päivää. Siellä isovanhempi ja lapsenlapsi tekevät yhdessä jonkin yhteisen kädentyön. Päivä on suosittu ja sitä odotetaan hartaasti.

Hyvin muistoissa ovat säilyneet päiväkotiin tilatut esitykset. Haastateltavat korostivat sitä miten hyvä on että päiväkodin pienimmätkin pääsevät mukaan katsomaan esitystä ja tarpeen mukaan poistumaan kesken esityksen niin halutesaan.

Osaisitko mainita kulttuuritapahtuman joka ei olisi päiväkodin kannalta ollut erityisen onnistunut? Mikä teki siitä erityisen?

Päiväkodeille tarjottu kulttuuritarjonta on runsasta ja joskus päiväkodit erehtyvät tilaamaan edullisen esityksen. Useat haastateltavat mainitsevat tällaisen esityksen olleen yksityiseltä (tuntemattomalta) esiintyjältä tilatun. Suuttumusta herätti

se, että lapsia aliarvioitiin katsojina eikä esityksen valmisteluun oltu nähty vai-
vaa. Yhteisinä piirteinä huonoille esityksille nähdään miellyttämisenhalu ja pyr-
kimys olla *niin hauskoja*.

Lasten ja aikuisten näkemykset esityksestä saattavat joskus olla hyvinkin erilai-
sia. Lasten mielestä esitys on ollut hauska ja siitä on selvästi nautittu, kun taas
aikuiset ovat esityksestä täysin eri mieltä. Haastateltavat toteavat, että jos esitys
on toiminut lapsille, on se silloin onnistunut.

Esityksille ilmoitettujen ikäsuositusten paikkaansa pitämättömyys nousi esiin
harmittelujen aiheena. Ongelmallisina koetaan massatapahtumat, joissa aikui-
set istuvat lasten seassa katsomossa. Usein käy niin, niin että osa lapsista ei
näe esitystä lainkaan aikuisten selän takaa.

Millainen olisi mielestäsi päiväkodin kannalta ihanteellinen kulttuurikoke- mus?

Ihanteellista kulttuuritapahtumaa luonnehditaan ilmaiseksi tai pienellä kustan-
nuksella saatavaksi. Osa haastateltavista korostavaa, että tärkeää on yhdessä
meneminen ja kokeminen. Osalle lapsista bussimatka on tärkein. Esityksen ai-
heiden toivotaan olevan ajankohtaisia ja Ikäsuositusten sekä esityksen keston
tulee pitävää paikkaansa. Haastatteluissa toivotaan, että esitykseen *satsataan*,
eikä se ole *huitaisemalla tehty*.

Hyvänä pidetään *virallista esitettä*, josta voidaan tutustua esitykseen ajan kans-
sa. Esitteen avulla lasten kanssa voidaan keskustella esityksestä jo ennen sin-
ne menoa. Esitteen avulla voidaan myös pohtia esityksen sopivuutta omille lap-
siryhmille.

Hyvässä kulttuuritapahtumassa lapset voivat käyttää kaikkia aistejaan. Hyvä
esitys osallistaa lapsia. Esimerkiksi teatteriesityksen käsikirjoituksen ei tule olla
tiukka, niin että näyttelijät voivat olla yhteydessä lapsiin. Todetaan, ettei lasten
arvaamattomuutta tule pelätä.

Haastateltavat esittävät omia yksittäisiä toiveitaan ihanteellisesta kulttuurikokemuksesta. Sellaisina mainitaan vierailu oikeaan teatteriin ja sen kulusseihin. Vaatimattomampi toive on osallistuminen taidenäyttelyyn ja sen yhteyteen liitettyyn lapsia osallistavaan työpajaan. Tärkeänä pidetään helposti kuljettavaa matkaa ja esityksen aiheen mielenkiintoisuutta. *Hyvästä lastenkulttuurista nauttii aikuinenkin.*

Onko teidän päiväkodillanne kokemuksia työpajatyöskentelystä?

Työpajatoimintaan päiväkodit ovat osallistuneet vaihtelevasti. Mainitaan Nukke-teatteri Hevosenkengän työpaja, isovanhemmille suunnitellut työpajat päiväkodissa, kuvataidekoulun järjestämät työpajat Ruskatalolla ja jonkin taidenäyttelyyn yhteyteen liitetty työpaja. Kiitosta saa koulunsa lopettaneiden nuorten päiväkodissa lasten kanssa valmistamat näytelmät. Neljä päiväkotia ilmoitti että he eivät olleet osallistuneet työpajoihin lainkaan.

Onko päiväkodillanne toivomuksia kulttuurituottajille teille tarjottavista kulttuurituotteista?

Päiväkodeille suunnatusta kulttuuritarjonnasta vain hyvin vähän on suunnattu kaikkein pienimmille eli 0- 2-vuotiaille. Hartaana toiveena esitetään, että lapsille suunnattu ohjelma tehdään vakaasti, huolellisesti ja harkiten. Mieluisina nähdään esitykset, jotka pidetään päiväkodin omissa tiloissa, niin että tarvittaessa lapset pääsevät esityksestä pois. Haastateltavat katsovat, että lapsille on paljon tarjontaa teatterin osalta ja lisää muiden taiteenlajien esityksiä kaivataan.

Onko kulttuuritapahtumilla, joissa olette lasten kanssa päiväkodin ulkopuolella käyneet, ollut vaikutusta päiväkodin toimintaan? Millaista?

Päiväkodista lähdetään harvoin niin, että kaikki lapset ovat mukana. Ryhmät lähtevät eri aikoina omiin tapahtumiinsa tai samoihin, mutta eri aikaan. Hoitajat

tuntevat lapsensa ja ohjelman sopivuuden ryhmälleen. Esimerkiksi syksyisin vasta-aloittaneiden lasten kanssa harvoin uskaltaudutaan lähtemään retkille siksi, että hoitajat eivät vielä tunne lapsiaan, eikä näin ollen vielä luota heihin.

Kulttuuriretken jälkeen lasten kanssa yleensä keskustellaan nähdystä ja koetusta. Esityksen innoittamana otetaan käsinukkeja esiin, maalataan tai piirretään. Vastauksissa todetaan, että on hauskaa havaita, miten erilailla lapset kokevat saman esityksen.

Ennen itse tapahtumaa tai esitystä saatetaan tutustua aiheeseen (esim. ennen Mikko Mallikas- näyttelyä luettiin Mikko Mallikas-kirjoja) ja taas näyttelyssä käynnin jälkeen teemaa käsitellään uudelleen, varsinkin jos teema on päiväkodissa muuten esillä. Joskus tapahtuma valitaan pelkästään aiheen mukaan kuten silloin kun päiväkodissa teemana oli Kalevala ja lapset tutustuivat Ateneumissa tauluihin.

Mitä päiväkotinne hyötyy kulttuuripalveluista?

Kulttuuripalveluista päiväkodit saavat ideoita ja sisältöä toimintaansa sekä kokemuksia ja elämyksiä. Nähdään hyvänä asiana, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus kulttuuriin vanhempien kiinnostuksesta ja voimavaroista huolimatta. Mielestäni kiinnostavana seikkana mainitaan että henkilökunta voi havainnoida tapahtumassa lapsiaan ja nähdä nämä uusin silmin.

Ulkopuolinen tarjonta helpottaa opettajien pedagogista työtä eli heidän ei tarvitse valmistella ohjelmaa vierailupäiville. Kulttuuritapahtuma voi vahvistaa päiväkodin omia teemoja. Todetaan, että kun osaamista on muuallakin niin voi keskityä muuhun.

Mitkä seikat ovat esteenä kulttuuripalveluiden käytölle?

Yleisimpänä ongelmana nähdään esitykseen tehtävä matka. Lähellä oleviin paikkoihin päiväkodit lähtevät helposti, mutta esimerkiksi kahdella bussilla matkustaminen koetaan lapsia väsyttävänä. Vastauksissa ongelmina nähdään li-

säksi henkilöstöön liittyvät seikat, kuten työvuoromuutokset ja poissaolot. Jokainen haastateltava mainitsi rahan esteeksi kulttuuripalveluiden käytölle. Eräs haastatelluista kertoo lasten jäävän sinä tietyinä päivinä pois päiväkodista, koska vanhemmilla ei ole varaa maksaa esityksen hintaa.

Mitkä konkreettiset seikat lisäävät kulttuuripalveluiden käyttöä päiväkodissanne?

Vastauksissa nousee esille henkilökunnan koulutustaso. Henkilökunnan viitteellisyys on ongelma. On helppoa syyttää tekemättömyyttä rahan puutteella ja usein ei ymmärretä miten vähällä saadaan aikaan jos halutaan. Huolestumista herättää päiväkodin henkilökunnan koulutustason lasku. Päiväkotien henkilökunnassa todetaan olevan useita vähän koulutettuja, joiden näkemys lapsista on pinnallista ja ohutta.

Henkilökunnan pysyvyys lisää kulttuuritapahtumien käyttöä. Nykyään sijaiset vaihtuvat tiheään ja vakituinen henkilökunta väsy ja sairastelee. Uusien sijaisien kanssa ei uskalleta lähteä retkille. Muina konkreettisina seikkoina vastaajat mainitsevat esitysten maksuttomuuden ja niiden tuomisen lähelle päiväkotia. Matkoihin budjetoimista, bussikuljetusten järjestämistä ja lisärahan järjestämistä ehdotetaan parannuskeinoina..

Olisitteko halunneet osallistua kulttuuritapahtumaan, mutta se jäi toteutumatta? Miksi?

Päiväkodit mainitsevat esteiksi henkilöstöpulan, hankalan matkan, päiväkodin syrjäisen sijainnin ja turvallisuuskysymykset (uudet lapsiryhmät, joiden kanssa ei vielä uskalleta lähteä).

Ongelmana koetaan myös suositut esitykset, joihin ilmoitaudutaan ennakkoon. Paikat täyttyvät niin nopeasti etteivät päiväkodit ehdi reagoida. Jotkut päiväkodit ovat muita onnekkaampia ja onnistuvat aina järjestämään lähdön esitykseen.

Vastauksissa nousee esille lapsiryhmä, joka ei koskaan pääse esityksiin eli lapset, jotka ovat päiväkodissa vain osa-aikaisesti.

Oletteko antaneet palautetta esityksistä / konserteista / työpajoista joissa olette käyneet?

Palautetta esityksistä on antanut noin kolmasosa haastatelluista. Palautetta ei ollut antanut lainkaan neljä päiväkodeista ja yksi haastatelluista ei osannut sanoa oliko palautetta annettu.

4.3. Taloudelliset seikat

Onko raha kulttuuritapahtumaan lähdön ongelma?

Päiväkotien henkilökunta ei saa enää kerätä rahaa vanhemmilta. Kieltoa kiertetään siten, että esim. vanhempainilloissa vanhemmilta kysytään halukkuutta maksaa lasten osallistumisesta maksullisiin kulttuuriretkiin. Jos vanhemmat suostuvat, joku vanhemmista nimetään keräämään muilta vanhemmilta sovittu summa.

Rahan merkityksestä kerrotaan näin: *Niihin paikkoihin joihin ei julkisilla pääse, pitäisi olla rahaa matkaan, niiden osalta (raha on ongelma). Jos vanhemmat ei keräis niitä rahoja niin eipä täältä paljon mentäis.*

Espoon budjetoimaa kulttuurirahaa pidetään hyvänä asiana. Katsotaan, että kulttuuriraha tekee lapsista tasavertaisia. Monilapsisille perheille raha on ongelma: *Meillä on tosi isoja perheitä, tiedetään että on vaikeata.* Toisaalta todetaan: *Sen verran kuin ollaan päätetty käyttää kulttuuripalveluja, raha ei ole ollut ongelma.* Yksittäisenä ongelmana mainitaan yksityisten tuottajien vaikeat ja työteliäät laskutusmenetelmät.

Jos päiväkodin matkat esim. Espoosta Helsinkiin maksettaisiin käyttäisitekö mahdollisuutta?

Kaikki suhtautuvat ilmaiseen bussimatkaan myönteisesti. Vastaukset vaihtelevat myönteisen varovaisesta innostuneeseen. Useassa haastattelussa esille nousee Tanssiteatteri Raatikon bussikuljetukset. Vastauksissa todetaan, että kun bussilla *kuljetettiin ovelta ovelle, niin sehän on luksusta.*

Olisitko kiinnostunut päiväkodissa pidettävästä ilmaisesta työpajasta?

Vastaukset tähän kysymykseen ovat varovaisen myönteisiä (*Voi olla*), avoimen innostuneita (*Ilman muuta, se olisi hienoa*) tai toteavia (*Kyllä varmaan*). Aiemmissä vastauksissa esille noussut kiinnostus lasten osallistamiseen esityksissä mm. työpajoilla kertoo kiinnostusta olevan. Kenties sana *ilmainen* hämmensi vastaajia.

4.4. Lapset ja vanhemmat

Miten vanhemmat suhtautuvat kulttuuripalveluihin joita tarjotaan päiväkodeille?

Yleisesti ottaen vanhemmat suhtautuvat myönteisesti päiväkotien tekemiin kulttuuriretkiin. Vastauksista käy ilmi että monet vanhemmat toivovat, että retkiä tehdään vieläkin enemmän. On myös vanhempia jotka eivät halua sitoutua (= maksaa) retkistä/tapahtumista. Näissä tapauksissa järjestetään, että kaikki lapset kuitenkin pääsevät mukaan. Eräs haastateltava kutsui menetelmää *salasosuksi.*

Perheet, jotka itsekin harrastavat kulttuuria vapaa-aikanaan, toivovat, että päiväkotikin osallistuisi kulttuuritapahtumiin. Korostuneen innostunutta suhtautumistakin esiintyy: *Siirtävät jopa lapsen vapaapäivää, että lapsi pääsee mukaan.* Vastauksissa näkyy myös vastakkaista näkemystä. Joissakin perheissä ei jakseta herätä tarpeeksi aikaisin tuomaan lapsia päiväkotiin.

Haastateltavat uskovat, että perheen taloudellinen tilanne tai suuri lapsiluku vaikuttaa halukkuuteen maksaa retkistä. Aivan pienten lasten vanhemmat kyseenalaistavat yleisimmin osallistumisen: *Pienten vanhemmat on joskus sanonut että onks mitään järkeä. Pienten ryhmä meillä kaikkein vähiten käykään.*

Olisivatko vanhemmat valmiita osallistumaan yhteisiin kulttuuriretkiin päiväkodin kanssa?

Monilla päiväkodeilla on kokemuksia siitä, että vanhemmat ovat mukana retkillä. Haastateltavien suhtautuminen vanhempien osallistumiseen vaihtelee. Hyvänä puolena vanhempien mukaan tulossa pidetään sitä, että lapsista huolehtivia aikuisia on enemmän. Toisaalta todetaan, että osaa vanhemmista ei haluta mukaan, onhan vastuu retkestä kuitenkin päiväkodilla.

On tapauksia, joissa vanhemmilta kysytään halukkuutta mukaantuloon, mutta varsinkin työssäkäyvät vanhemmat eivät ole kiinnostuneet. Kysymys yllättää osan vastaajista jotka eivät ole edes tulleet ajatelleeksi kysyä vanhempia mukaan. Vastaajilla on myös kokemuksia siitä, että kotona oleva äiti ja pikkusisarret pyydetään mukaan retkelle. Tilaisuutta ei kuitenkaan käytetä eli vastaajan sanoin *Ei ole viitsitty nähdä vaivaa.* Toisaalta taas jollekin bussilla tehtävälle kevätretkelle halukkaita on niin paljon (mm. lasten pienempiä sisaruksia ja vanhempia), että kaikkien ylimääräisten mukaan tulo kielletään.

5. TULOSTEN TARKASTELUA

Tulosten valossa näyttää siltä, että taiteella ja kulttuurilla on kiistaton asema päiväkodin toiminnassa. Päiväkodeille suunnatussa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa taiteen ja kulttuurin merkitystä pidetään tärkeänä. Samassa asiakirjassa painotetaan miten päiväkodin toimintaa voidaan rikastuttaa tekeillä yhteistyötä kulttuurin asiantuntijoiden kanssa. Haastattelut tukevat näkemystä: Haastateltavat katsovat, että kulttuurilla ja taiteella on tärkeä asema päiväkodissa.

Kulttuurituottajalle päiväkotia on mielenkiintoinen ja haastava kohde. Päiväkodit lähtevät kulttuuririentoihin virkistymisen ja kasvatuksellisten syiden vuoksi. Ovat syyt kummat tahansa, tapahtumaa odotetaan aina jännityksellä ja odotukset ovat hyvin korkealla.

Esitysten ajankohdat on sovittava päiväkodin rytmiin eli aamupäiviin. Hyvä tapa lähestyä päiväkotia on lähettää tiedote päiväkodin johtajan sähköpostiin. Tehokkain tapa on lähettää esite, johon päiväkotia voi tutustua rauhassa. Tieto esityksestä tulee olla riittävän ajoissa päiväkodilla, niin että päiväkodit ehtivät tutustua aiheeseen tai teemaan ennen esitykseen menoa.

Esitteessä tulee olla tapahtuman ikäsuositukset sekä kesto. Esitteeseen voi lisätä vihjeitä miten esitykseen voisi valmistautua (lukemalla kirjan, kuuntelemalla musiikkia yms.) sekä mitä esityksen jälkeen voidaan päiväkodissa tehdä. Lasten osallistamisella esityksessä, esimerkiksi esitykseen liitettyllä työpajalla, voi olla suuri merkitys päiväkodille. Esitteen avulla lapsille voidaan kertoa esityksestä jo ennen sinne menoa.

Kulttuurituottajan tulee ottaa huomioon päiväkodin pääsy tilaisuuteen. Päiväkoodeille paras tila esityksen katseluun on oma päiväkotia, niin että pienimmät lapset halutessaan pääsevät kesken esityksen pois. Päiväkodin tiloissa pidetyssä esityksessä matkan tekeminen (ja lasten riisuminen ja pukeminen) jää pois ja koko lasten energia suuntautuu esitykseen.

Omien tilojen jälkeen seuraavaksi paras esityspaikka on helppokulkuinen ja lähellä sijaitseva paikka. Jos esityspaikka on kaukana päiväkodista, on ihanteellisinta, että esitykseen järjestetään bussikuljetus. Esityspaikan tulee olla sopiva lapsiryhmille. Aikuiset istuvat niin, etteivät he estä lapsia näkemästä esitystä.

Jos esitys on maksullinen, esitetään sitä usealle vierekkäin sijaitsevalle päiväkodille niitä lähellä olevassa isossa tilassa. Näin maksu voidaan jakaa usean päiväkodin kesken. Esityksen jälkeen päiväkoodeille annetaan aihetta koskevaa materiaalia tai vihjeitä aiheen jatkokesittelyyn päiväkodissa. Päiväkoodeille lähetetään palautelomake sähköisesti, jotta sen voi täyttää rauhassa.

Päiväkodeille suunnatuissa esityksissä aiheiden tulee olla ajankohtaisia tai niiden tulee liittyä lasten ikään. Teatteriesityksessä ja muissa vastaavissa esityksissä käsikirjoituksessa tulisi olla joustoa niin, että taiteilijoilla on mahdollisuus olla lapsiin yhteydessä aika ajoin, esityksen siitä kärsimättä.

Teatteriesitysten lisäksi lapsille tulee tarjota kulttuuria monipuolisesti ja esityksiä tulee suunnata lasten kaikille aisteille. Maailmaa koetaan monin eri tavoin kuten visuaalisesti, auditiivisesti tai kinesteettisesti. Päiväkodeille suunnatussa kulttuuritarjonnassa suuri osa on teatteria, niinpä muitakin taiteenlajeja voi suosia. Pienille 0-2 - vuoden ikäisille tarjonta on liian vähäistä.

Kulttuurituottajan ei tulisi tuottaa huonoa lastenkulttuuria. Monet päiväkodeille suunnatuista esityksistä on kevyellä kädellä tehtyjä. On hyvä muistaa, että päiväkodeilla on omat viidakkorumpunsa, jotka ”varoittavat” huonoista esityksistä. Huonoina esityksinä pidetään esityksiä jotka eivät vastanneet ennakkotietoja: Esimerkiksi minkä ikäisille esitys oli tarkoitettu ja miten kauan se kesti.

Huonossa kulttuuriesityksessä lapsia pyritään mielistelemään esimerkiksi esiintyjien ylenpalttisella hauskuudella. Huonossa esityksessä lapsia aliarvioidaan katsojina. Huonot kokemukset ovat tehneet päiväkodeista harkitsevia varsinkin maksullisten esitysten valinnassa. Huonoina koetut kulttuuriesitykset ovat usein ennen tuntemattomilta ja yksityisiltä esiintyjiltä tilattuja.

Hyvän lastenkulttuurin tuntomerkkeihin kuuluu se, että esitykset säilyvät lasten puheissa ja muistissa kauan. Esitykset on tehty huolella ja niihin on paneuduttu. Aikuisetkin tunnistavat hyvän esityksen: Hyvästä lastenkulttuurista nauttii myös aikuinen.

Päiväkodit ovat kulttuuritietoisia laitoksia, joten tarvittaessa ne ovat valmiita maksamaan hyväksi katsomastaan esityksestä. Vaikuttaa myös siltä, että osalla päiväkodeista maksukykyä on toisia päiväkodeja enemmän, riippuen vanhempien taloudellisesta tilanteesta. Päätökset maksuttomiin tapahtumiin tehdään rennommin, kun taas maksulliset esitykset valitaan harkiten. Ihanteellinen kulttuurikokemus tulee olla ilmainen tai pienellä kustannuksella saatavaa esitys. Kaupungin budjetoiman kulttuurirahan katsotaan tasavertaistavan lapsia.

Päiväkotilasten vanhemmat suhtautuvat kulttuurierintoihin myönteisesti. Kulttuurituottajan kannalta haasteellisimpia ovat pienten lasten vanhemmat, jotka kyseenalaistavat useimmin kulttuuriretkiä päiväkodista. Toisena ”ongelmaryhmänä” ovat lapset, joiden kotona on paljon sisaruksia tai perheen taloudellinen tilanne on heikko. Tulisiko näille perheille suunnata alennuksia tai vapautuksia maksuista?

Lopuksi tiivistän haastatteluissa kulttuurituottajan kannalta merkittävimpinä pitämäni seikat luetteloksi (seuraava sivu). Osa saattaa vaikuttaa itsestään selvyyksiltä, mutta usein juuri niiden osalta sattuu kömmähdyksiä. Tämän tutkimuksen yhtenä tarkoituksenaahan oli auttaa kulttuurituottajia työssään lastenkulttuurin parissa päiväkodeissa.

1. Päiväkodit tulevat kulttuuritapahtumaan virkistymään ja/tai oppimaan uutta. Odotukset ovat korkealla ja tapahtumaa odotetaan jännityksellä.
2. Syksyisin päiväkotiryhmissä voi olla uusia lapsia eikä hoitajat luota vielä lapsiin. Myöhemmin syksyllä lapsien kanssa uskalletaan lähteä retkille.
3. Lasten päivärytmi päiväkodissa pakottaa esityksen ajankohdan aamupäivään ennen ruokailua ja päiväunia (ainakin 0-3-vuotiailla)
4. Lähetä esite ajoissa päiväkodille. Ilmoita esitysten ikäsuositukset ja kesto. Voit suositella miten esitykseen valmistaudutaan esim. lukemalla kirjoja tai kuuntelemalla musiikkia sekä miten esityksen jälkeen päiväkodissa voidaan hyödyntää esitystä.
5. Esityksen tulee osallistaa lapsia esim. tapahtumaan liitetyllä työpajalla tai lasten tekemillä töillä (taidenäyttelyssä).
6. Älä tuota huonoa lastenkulttuuria. Huonona pidetty lastenkulttuuriesitys pyrkii hauskuuttamaan ja mielistelemään lapsia.
7. Tuota hyvää lastenkulttuuria. Hyvänä pidetty lastenkulttuuriesitys antaa lapsille pohdittavaa. Esitys säilyy lasten puheissa ja muistissa kauan. On hyvä jos esiintyvät taiteilijat uskaltavat olla yhteydessä lapsiin siinä määrin kuin käsikirjoitus sallii.
8. Esitysten aiheiden tulee käsitellä ajassa liikkuvia aiheita tai aiheiden tulee olla läheisiä esitykseen tulevan lapsen omalle ikäryhmälle.
9. Päiväkodit ovat kulttuuritietoisia laitoksia ja ne ovat valmiita maksamaan hyvätasoisesta kulttuuriesityksestä. Muista kuitenkin, että päiväkotien rahavarat ovat rajalliset, joten pyri pieneen maksuun ellei peräti voi tarjota ilmaista esitystä.
10. Saadaksesi lasten koko huomion ja energian esitykseen, pidä esitys päiväkodin omissa tiloissa. Jos mahdollista, järjestä bussikuljetukset esitykseen.

6. LOPUKSI

Lähdin tutkimuksessani selvittämään päiväkotien tarpeita kulttuurituottajan näkökulmasta. Haastattelutilanteet olivat kiinnostavia ja sain haastateltaviin hyvän kontaktin. Haastatteluja auttoi oma kokemukseni päiväkotimaailmasta.

Päiväkodit ovat pysyvä kohderyhmä kulttuurituottajille. Lastenkulttuuria tehdään paljon huitaisemalla, johtuneeko kohderyhmän vähäisestä sosiaalisesta statuksesta ja vaikutusmahdollisuuksista. Asenteet lapsia kohtaan kulttuurin kuluttajina sopisi monen muuttaa.

Tutkimuksessani nousee esille kulttuurituottajan kannalta keskeiset ongelmat päiväkodeille suunnattavassa tuotannossa. Ensiksikin päiväkotien pienet taloudelliset resurssit kulttuuriretkiin, matkat, joidenkin päiväkotien hankala sijainti ja henkilökuntaresurssit. Nämä ongelmat ovat ratkaistavissa.

Rahoituksen lisäämiseksi tulee käyttää luovuutta. Päiväkodit voivat aloittaa tauloutensa kohentamisen tavanomaisella tavalla eli perustamalla vanhempainyhdistyksiä joiden kautta rahaa retkiin saadaan. Vanhempainyhdistystoiminta tosin vaatii vanhemmilta aikaa, jota pienten lasten vanhemmilla ei aina ole. Osalle vanhemmista tämä toiminta kuitenkin sopii.

Hankalien matkojen takana sijaitsevien päiväkotien sijaintia ei voi muuttaa. On kuitenkin mahdollista että lapsien siirtämisen sijaan taide ja kulttuuri menee lasten luokse. Esimerkiksi Kiasmalla on kulttuuribussi, joka on kiertänyt esittelemässä nykytaidetta. Espoon kaupungilta luulisi löytyvän resursseja ainakin yhteen bussiin, jota päiväkodit voivat tarvitessaan tilata käyttöönsä ilmaiseksi. Jos ja kun taide menee lasten luokse, myös osa henkilöstöongelmasta poistuu. Vaikuttuisen henkilökunnan rinnalla myös uudetkin sijaiset voivat olla mukana tutustumassa kulttuuribussin tarjontaan.

LÄHTEET

Julkaistut lähteet

Korppi-Tommola, Aura 1990. Terve lapsi - kansan huomen. Mannerheimin lastensuojeluliitto yhteiskunnan rakentajana 1920 - 1990. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Niiranen, & Kinos, Jarmo 2001. *Suomalaisen lastentarha- ja päiväkotipedagogiikan jäljillä*. Teoksessa Karila, Kirsti & Kinos, Jarmo & Virtanen, Jorma (toim.) Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Jyväskylä: PS - Kustannus

Rusanen, Sinikka 2007. Taidekasvattajaksi varhaiskasvatukseen: kuvataiteen opintojen kehittäminen lastentarhanopettajien koulutuksessa. Helsinki: Taideteollinen korkeakoulu

Julkaisemattomat lähteet

Lasten Kulttuuripoliittinen ohjelma. Barnkulturpolitiskt Program. Opetusministeriön julkaisuja 2003:29.

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2003/liitteet/opm_114_opm29.pdf?lang=fi

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Stakes. Oppaita 56.

<http://varttua.stakes.fi/NR/rdonlyres/DD04983E-D154-4FE4-90A1-E2690175BE26/0/vasu.pdf>

LIITE: Haastattelukysymykset

LIITE

Haastattelukysymykset

Teema 1. Taide päiväkodissa

Joudutko päiväkodin johtajana tekemään päätöksiä päiväkodin ulkopuolisista kulttuuripalveluista (esim. konserteista, teatteriesityksistä tai työpajoista joihin osallistutte)

Onko mielestäsi taiteella päiväkodissa jokin tehtävä? Jos on, niin mikä?

Mihin taidetta ja kulttuuria tarvitaan päiväkodissa vai tarvitaanko niitä?

Miten taide näkyy päiväkodin arjessa?

Teema 2. Päiväkodin ulkopuolelta tuleva kulttuuritarjonta

Osaisitko mainita kulttuuritapahtuman joka olisi päiväkodin kannalta ollut erityisen onnistunut? Mikä teki siitä erityisen?

Osaisitko mainita kulttuuritapahtuman joka ei olisi päiväkodin kannalta ollut erityisen onnistunut? Mikä teki siitä erityisen?

Millainen olisi mielestäsi päiväkodin kannalta ihanteellinen kulttuurikokemus?

Onko teidän päiväkodissanne kokemuksia työpajatyöskentelystä?

Onko päiväkodillanne toivomuksia kulttuurituottajille teille tarjottavista kulttuurituotteista?

Onko kulttuuritapahtumilla, joissa olette lasten kanssa päiväkodin ulkopuolella käyneet, ollut vaikutusta päiväkodin toimintaan? Millaista?

Mitä päiväkotinne hyötyy kulttuuripalveluista?

Mitkä seikat ovat esteenä kulttuuripalveluiden käytölle?

Mitkä konkreettiset asiat lisääisivät kulttuuritarjonnan käyttöä päiväkodissanne?

Olisitteko halunneet osallistua kulttuuritapahtumaan, mutta se jäi toteutumatta?
Miksi?

Oletteko antaneet palautetta esityksistä / konserteista / työpajoista joissa olette käyneet?

Teema 3. Taloudelliset seikat

Onko raha kulttuuritapahtumaan lähdön ongelma?

Jos päiväkodin matkat esim. Espoosta Helsinkiin maksettaisiin käyttäisittekö mahdollisuutta?

Olisitteko kiinnostunut päiväkodissa pidettävästä ilmaisesta työpajasta?

Teema 4. Lapset ja vanhemmat

Miten vanhemmat suhtautuvat kulttuuripalveluihin joita tarjotaan päiväkodeille?
Rahanmenoa ja turhuutta vai hyvä asia eli esim. vanhempien ei "tarvitse" lähteä konserttiin lapsen kanssa, vaan tarha "hoitaa" käynnin?

Olisivatko vanhemmat valmiita osallistumaan yhteisiin kulttuuriretkiin päiväkodin kanssa?

Muuta, mitä?